

ΠΡΟΤΥΠΟ

STANDARD

Διαχείριση Αγροτικού Περιβάλλοντος –Ολοκληρωμένη Διαχείριση στη Γεωργική Παραγωγή
Μέρος 1: Προδιαγραφή

Management of Rural Environment - Integrated Management in Agricultural Production
Part 1: Specification

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΓΕΩΡΓΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ - ΔΗΜΗΤΡΑ

Η πνευματική ιδιοκτησία αποκτάται χωρίς καμία διατύπωση και χωρίς την ανάγκη ρήτρας απαγορευτικής των προσβολών της. Επισημαίνεται πάντως ότι κατά τον Ν. 2121/93 και κατά τη Διεθνή Σύμβαση Βέρνης (που έχει κυρωθεί με το Ν. 100/75), απαγορεύεται η αναδημοσίευση, καθώς και η αναπαραγωγή του παρόντος έργου, με οποιοδήποτε τρόπο, τμηματικά ή περιληπτικά, στο πρωτότυπο ή σε μετάφραση ή σε άλλη διασκευή, χωρίς τη γραπτή άδεια του εκδότη.

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	5
1. Αντικείμενο – Πεδίο εφαρμογής	7
2. Ορισμοί	7
3. Αναφορά σε πρότυπα	8
4. Απαιτήσεις Ολοκληρωμένης Διαχείρισης στη γεωργική παραγωγή	9
4.1. Γενικές απαιτήσεις	9
4.2. Πολιτική	9
4.3. Προγραμματισμός	9
4.3.1. Περιβαλλοντικά θέματα	9
4.3.2. Νομικές και άλλες απαιτήσεις	9
4.3.3. Σκοποί και στόχοι	10
4.3.4. Πρόγραμμα βελτίωσης	10
4.4. Εφαρμογή προγράμματος βελτίωσης	10
4.4.1. Οργάνωση και αρμοδιότητες	10
4.4.2. Κατάρτιση απασχολούμενων	11
4.4.3. Επικοινωνία	12
4.4.4. Τεκμηρίωση	12
4.4.5. Καθεστώς χειρισμού των εγγράφων	12
4.4.6. Αρχές Λειτουργίας γεωργικής εκμετάλλευσης	12
4.4.7. Πρόληψη και αντιμετώπιση κρίσεων	13
4.4.8. Ιχνηλασιμότητα προϊόντων	13
4.5. Έλεγχος, διορθωτικές και προληπτικές ενέργειες	14
4.5.1. Παρακολούθηση και μετρήσεις	14
4.5.2. Χειρισμός Μη Συμμορφώσεων - Διορθωτικές και προληπτικές Ενέργειες	15
4.5.3. Καταγραφές – αρχεία	15
4.5.4. Εσωτερική Επιθεώρηση	16
4.6. Ανασκόπηση από τη διοίκηση	16
Παράρτημα Α: Υπόδειγμα καταλόγου παραγωγών-μελών της γεωργικής εκμετάλλευσης	17

Εισαγωγή

Ο σεβασμός στο περιβάλλον, η ποιότητα και η ανταγωνιστικότητα των γεωργικών προϊόντων αποτελούν τις τρεις θεμελιώδεις αξίες που καλείται να υπηρετήσει η σύγχρονη γεωργία.

Η Ολοκληρωμένη Διαχείριση της γεωργικής παραγωγής είναι η ισόρροπη μέριμνα για το περιβάλλον και για την ποιότητα των παραγόμενων προϊόντων.

Ένα από τα σημαντικότερα πλεονεκτήματα της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης είναι η ελαχιστοποίηση των εισροών μέσω της εισαγωγής καινοτόμων τεχνολογιών ακριβείας στη γεωργία αλλά κυρίως λόγω της επιστημονικής αιτιολόγησης (τεκμηρίωσης) της εφαρμογής των επεμβάσεων. Η μείωση των εισροών, εκτός από τη μείωση του κόστους παραγωγής των προϊόντων, συμβάλλει ταυτόχρονα και στη μείωση της περιβαλλοντικής επιβάρυνσης.

Η ανάπτυξη της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης υποστηρίζεται από τον Επιβλέποντα-Γεωργικό Σύμβουλο, ο οποίος συντάσσει τα σχέδια διαχείρισης, τις διαδικασίες, τις οδηγίες και λοιπά έγγραφα, παρακολουθεί την εφαρμογή τους και ενημερώνει τη διοίκηση της γεωργικής εκμετάλλευσης για την πορεία ανάπτυξής τους.

Τα πρότυπα AGRO 2-1 και AGRO 2-2, περιλαμβάνουν τις απαιτήσεις που μπορούν να επιθεωρηθούν αντικειμενικά από ανεξάρτητους διαπιστευμένους Φορείς Πιστοποίησης, με σκοπό την παραγωγή προϊόντων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης.

Η βάση εκκίνησης της εφαρμογής των προτύπων AGRO 2-1 και 2-2 είναι η τήρηση όλων των νομοθετικών απαιτήσεων (υποχρεωτικές απαιτήσεις). Επιπλέον τίθενται ειδικές απαιτήσεις για τη διασφάλιση της ποιότητας και της ασφάλειας των προϊόντων, καθώς και για την προστασία του περιβάλλοντος και της υγείας των παραγωγών (κύριες απαιτήσεις).

Επίσης προβλέπονται απαιτήσεις των οποίων η εφαρμογή αποτελεί στόχο για συνεχή βελτίωση και μπορεί να προσεγγιστεί με σταδιακή συμμόρφωση και πάντοτε σύμφωνα με τον προγραμματισμό της γεωργικής εκμετάλλευσης.

Η εφαρμογή της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης βασίζεται στα επόμενα στάδια:

- 1) Καθορισμός Πολιτικής (γεωργικής εκμετάλλευσης)
- 2) Προγραμματισμός
- 3) Εκτέλεση
- 4) Έλεγχος
- 5) Ανασκόπηση
- 6) Συνεχής Βελτίωση.

Το παρόν πρότυπο AGRO 2-1 δεν θέτει απόλυτες απαιτήσεις για περιβαλλοντικά επιτεύγματα, εκτός από τη δέσμευση της γεωργικής εκμετάλλευσης ότι στην πολιτική της θα περιλαμβάνονται:

- Η συμμόρφωση στις νομικές απαιτήσεις.
- Η συνεχής βελτίωση.

Το πρότυπο αυτό διευκολύνει τη γεωργική εκμετάλλευση να διαμορφώνει τη δική της πολιτική για το περιβάλλον και την ποιότητα των παραγόμενων γεωργικών προϊόντων, η οποία επιτυγχάνεται μέσω της επίτευξης συγκεκριμένων στόχων και της συμμόρφωσης προς τις υποχρεωτικές και κύριες απαιτήσεις.

Η επίτευξη των στόχων επιτρέπει στη γεωργική εκμετάλλευση: α) να ζητεί την επίσημη αναγνώριση για τη συμμόρφωσή της προς τις απαιτήσεις, β) την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών που εφάρμοσε, ώστε να αναπροσαρμόζει τους στόχους της μέσω της συνεχούς βελτίωσης.

Η αναγνώριση της συμμόρφωσης προς τα πρότυπα AGRO 2-1 και 2-2, μέσω έγκυρων διαδικασιών πιστοποίησης από ανεξάρτητους διαπιστευμένους Φορείς Πιστοποίησης, παρέχει τη δυνατότητα στη γεωργική εκμετάλλευση να την αξιοποιεί ως μέσο διαβεβαίωσης προς τα ενδιαφερόμενα μέρη ότι έχει καθιερώσει και εφαρμόζει την Ολοκληρωμένη Διαχείριση και παράγει πιστοποιημένα προϊόντα Ολοκληρωμένης Διαχείρισης.

Οι απαιτήσεις του προτύπου παρουσιάζονται με τη μορφή «υποχρεούται», «πρέπει» και «συνιστάται» που περιλαμβάνουν τις κάτωθι απαιτήσεις:

Υποχρεούται να εφαρμόζει τις νομικές και κανονιστικές απαιτήσεις που αφορούν στη δραστηριότητα της γεωργικής εκμετάλλευσης.

Πρέπει να συμμορφώνεται με τις κύριες απαιτήσεις που δεν έχουν τη μορφή νομικής υποχρέωσης αλλά είναι τεχνικής μορφής.

Συνιστάται να λαμβάνει κατ' επιλογήν μέτρα για την υλοποίηση της συνεχούς βελτίωσης της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης.

1. Αντικείμενο – Πεδίο εφαρμογής

Το παρόν πρότυπο καθορίζει τις απαιτήσεις για το σχεδιασμό και εφαρμογή ενός συστήματος διαχείρισης κατά την άσκηση της γεωργίας, το οποίο επιβάλλει όρους σεβασμού και προστασίας του περιβάλλοντος και διασφαλίζει την ποιότητα των παραγόμενων προϊόντων.

Το πρότυπο AGRO 2-1 εφαρμόζεται πάντα σε συνδυασμό με το πρότυπο AGRO 2-2 και είναι προαιρετικής φύσης.

Τα πρότυπα AGRO 2-1 και 2-2 εφαρμόζονται σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις ενός ή περισσότερων παραγωγών-μελών.

Τα πρότυπα AGRO 2-1 και 2-2 είναι εφαρμόσιμα σε κάθε γεωργική εκμετάλλευση, ανεξάρτητα από το μέγεθός της, το είδος της καλλιέργειας στην οποία δραστηριοποιείται, την έδρα αυτής ή την εθνική καταγωγή των παραγωγών-μελών της.

Τα πρότυπα AGRO 2-1 και 2-2 εφαρμόζονται από:

α) τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις που δραστηριοποιούνται στην καλλιέργεια γεωργικών προϊόντων φυτικής προέλευσης είτε για λογαριασμό τους είτε για λογαριασμό τρίτων.

β) τις επιχειρήσεις* που διαθέτουν στην αγορά προϊόντα Ολοκληρωμένης Διαχείρισης (προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας).

Το παρόν πρότυπο σε συνδυασμό με το πρότυπο AGRO 2-2 έχει δυνατότητα εφαρμογής σε κάθε γεωργική εκμετάλλευση, η οποία επιθυμεί:

α) να σχεδιάζει, να εφαρμόζει και να τηρεί συγκεκριμένες προδιαγραφές που αφορούν στην καλλιέργεια προϊόντων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης

β) να διασφαλίζει ότι εφαρμόζονται οι ανωτέρω προδιαγραφές μέσω του αυτοελέγχου και της αυτοαξιολόγησης της τήρησης αυτών

γ) να αποδεικνύει τη συμμόρφωση αυτή στα ενδιαφερόμενα μέρη

δ) να πιστοποιηθεί για την εφαρμογή των σχετικών απαιτήσεων των προτύπων.

* Για τους σκοπούς των προτύπων AGRO 2-1 & 2-2 κάθε επιχείρηση που εφαρμόζει τα πρότυπα περιγράφεται ως «γεωργική εκμετάλλευση» σύμφωνα με τον ορισμό της παραγράφου 2.1.

2. Ορισμοί

Οι ακόλουθοι ορισμοί ισχύουν για τους σκοπούς του παρόντος προτύπου.

2.1 Γεωργική εκμετάλλευση

Κάθε οντότητα (φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή ένωση προσώπων, με ή χωρίς νομική προσωπικότητα, επιχείρηση ή οργανισμός κερδοσκοπικού ή μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που ανήκει στον ιδιωτικό ή δημόσιο τομέα), η οποία δραστηριοποιείται στην παραγωγή ή/και εμπορία γεωργικών προϊόντων, έχει τη δική της λειτουργία και διοίκηση.

2.2 Επικεφαλής γεωργικής εκμετάλλευσης

Το φυσικό πρόσωπο που έχει οριστεί με νόμο και αναγνωρισμένο τρόπο να εκτελεί χρέη εκπροσώπου της διοίκησης της γεωργικής εκμετάλλευσης, ειδικά για τη συμμόρφωση με τα πρότυπα AGRO 2-1 και 2-2.

2.4 Επιβλέπων-Γεωργικός Σύμβουλος

α) Φυσικό πρόσωπο κάτοχος πτυχίου τρίτοβάθμιας εκπαίδευσης ΑΕΙ (του εσωτερικού ή της αλλοδαπής επίσημα αναγνωρισμένο) ειδικότητας Γεωπόνου, εγγεγραμμένο στο μητρώο Γεωργικών Συμβούλων (ΓΣ) του ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ για το θεματικό πεδίο που περιλαμβάνει την Ολοκληρωμένη Διαχείριση ή

β) νομική οντότητα, στην οποία απασχολούνται τουλάχιστον δύο (2) κάτοχοι πτυχίου τρίτοβάθμιας εκπαίδευσης ΑΕΙ (του εσωτερικού ή της αλλοδαπής επίσημα αναγνωρισμένο) ειδικότητας Γεωπόνου, εγγεγραμμένη στο μητρώο Φορέων Παροχής Γεωργικών Συμβουλών (ΦΠΓΣ) του ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ για το θεματικό πεδίο που περιλαμβάνει την Ολοκληρωμένη Διαχείριση. Οι απασχολούμενοι Γεωπόνοι του ΦΠΓΣ πρέπει επίσης να είναι εγγεγραμμένοι στο μητρώο ΓΣ του ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ για το θεματικό πεδίο που περιλαμβάνει την Ολοκληρωμένη Διαχείριση.

2.5 Συνεχής Βελτίωση

Η διαδικασία αναβάθμισης της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης μιας γεωργικής εκμετάλλευσης με σκοπό τη βελτίωση των επιδόσεών της στο πλαίσιο της πολιτικής και των στόχων που έχουν τεθεί.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Δεν είναι απαραίτητο να λαμβάνει χώρα αυτή η διαδικασία ταυτόχρονα σε όλες τις δραστηριότητες της γεωργικής εκμετάλλευσης.

2.6 Περιβάλλον

Ο χώρος στον οποίο λειτουργεί η γεωργική εκμετάλλευση, που περιλαμβάνει το νερό, τον αέρα, τη γη, τις φυσικές πηγές πρώτων υλών, τη χλωρίδα, την πανίδα, τους ανθρώπους και τις σχέσεις μεταξύ όλων αυτών.

2.7 Περιβαλλοντικό θέμα

Στοιχείο των δραστηριοτήτων της γεωργικής εκμετάλλευσης που μπορεί να έχει αλληλεπίδραση με το περιβάλλον.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Ως σημαντικό περιβαλλοντικό θέμα εννοείται αυτό που έχει ή θα μπορούσε να έχει σημαντική επίπτωση στο περιβάλλον.

2.8 Επίπτωση στο περιβάλλον

Κάθε μεταβολή στο περιβάλλον, η οποία προέρχεται εν μέρει ή εξ' ολοκλήρου από τις δραστηριότητες της γεωργικής εκμετάλλευσης.

2.9 Πολιτική γεωργικής εκμετάλλευσης

Έγγραφο δήλωση της γεωργικής εκμετάλλευσης που περιλαμβάνει τις αρχές, τις προθέσεις και τις ενέργειές της για τη βελτίωση των επιδόσεων της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης με σκοπό την προσέγγιση των καθορισθέντων σκοπών και στόχων.

2.10 Σκοπός

Ένα γενικότερο επιδιωκόμενο αποτέλεσμα, ως συνισταμένη της πολιτικής της γεωργικής εκμετάλλευσης, για την επίτευξη του οποίου έχει δεσμευτεί και το οποίο ποσοτικοποιείται όπου είναι πρακτικά δυνατό.

2.11 Στόχος

Συγκεκριμένη απαίτηση ως προς τις επιδόσεις της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης, που απορρέει από τους σκοπούς που έχουν τεθεί, ποσοτικοποιημένη όπου είναι πρακτικά δυνατόν, που αφορά το σύνολο ή ένα μέρος της γεωργικής εκμετάλλευσης και η οποία χρειάζεται να τεθεί και να επιτευχθεί ως προϋπόθεση για την επίτευξη των παραπάνω σκοπών.

2.12 Ολοκληρωμένη Διαχείριση

Το σύνολο διαδικασιών και διεργασιών που αλληλεπιδρούν μεταξύ τους και παρέχουν τη δυνατότητα σε μια γεωργική εκμετάλλευση να σχεδιάζει και να εφαρμόζει πολιτική που στοχεύει στην παραγωγή ποιοτικών και ασφαλών προϊόντων, με σεβασμό στο περιβάλλον και στόχο την αειφορία.

2.13 Επιθεώρηση Ολοκληρωμένης Διαχείρισης

Είναι η συστηματική και τεκμηριωμένη διαδικασία αντικειμενικής αξιολόγησης μιας γεωργικής εκμετάλλευσης για τη συμμόρφωσή της ως προς τα κριτήρια επιθεώρησης της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης που έχει θέσει ένας ανεξάρτητος και διαπιστευμένος Οργανισμός Πιστοποίησης αλλά και για τη γνωστοποίηση των ευρημάτων αυτής της επιθεώρησης στον Επικεφαλής της γεωργικής εκμετάλλευσης.

2.15 Καλλιεργητική Περίοδος

Ο χρόνος που μεσολαβεί από την έναρξη των καλλιεργητικών φροντίδων μέχρι και τη συγκομιδή.

2.16 Ιχνηλασιμότητα

Η ικανότητα να προσδιορίζεται η θέση όπου παρήχθη το προϊόν και το ιστορικό του μετά την παραγωγή του, με τη βοήθεια διαδικασιών συγκεκριμένης καταγραφής και ταυτοποίησης.

2.17 Προδιαγραφές γεωργικών προϊόντων

Τα χαρακτηριστικά (ιδιότητες) ενός προϊόντος όπως αυτά καθορίζονται από νομικές απαιτήσεις (εθνικού και κοινοτικού δικαίου) ή από απαιτήσεις που επιλέγει να εφαρμόσει η γεωργική εκμετάλλευση (οι οποίες περιλαμβάνονται στην πολιτική της ή σε προαιρετικά πρότυπα ή στις απαιτήσεις πελατών της ή σε συμβάσεις).

3. Αναφορά σε πρότυπα

3.1 AGRO 2-2: Διαχείριση Αγροτικού Περιβάλλοντος - Ολοκληρωμένη Διαχείριση στη Γεωργική Παραγωγή, Μέρος 2: Απαιτήσεις για εφαρμογή στη φυτική παραγωγή.

3.2 AGRO 2-3: Διαχείριση Αγροτικού Περιβάλλοντος - Ολοκληρωμένη Διαχείριση στη Γεωργική Παραγωγή, Μέρος 3: Απαιτήσεις για την τυποποίηση/συσκευασία ή/και διάθεση στην αγορά προϊόντων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης.

3.3 Το πρότυπο AGRO 2-1 περιέχει όρους και διατάξεις που αναφέρονται στα κάτωθι πρότυπα όπως ισχύουν κάθε φορά:

ISO 9001: Συστήματα για την ποιότητα – Υπόδειγμα για τη διασφάλιση της ποιότητας στο σχεδιασμό, ανάπτυξη, παραγωγή, εγκατάσταση και εξυπηρέτηση.

ISO 14001: Συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης-Προδιαγραφές με καθοδήγηση για τη χρήση τους.

ISO 19011: Κατευθυντήριες οδηγίες για την επιθεώρηση συστημάτων διαχείρισης ποιότητας ή/και περιβάλλοντος.

4. Απαιτήσεις Ολοκληρωμένης Διαχείρισης στη γεωργική παραγωγή

4.1 Γενικές απαιτήσεις

Πρέπει η γεωργική εκμετάλλευση να ικανοποιεί τις απαιτήσεις που περιγράφονται στο σύνολο του κεφαλαίου 4, εάν επιθυμεί να καθιερώσει και να διατηρεί την Ολοκληρωμένη Διαχείριση.

4.2 Πολιτική

Πρέπει η διοίκηση της γεωργικής εκμετάλλευσης να καθορίζει και να τεκμηριώνει μία πολιτική εφαρμογής της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης, η οποία να αντιστοιχεί στη φύση και στο μέγεθος της γεωργικής εκμετάλλευσης, καθώς επίσης και στο είδος των περιβαλλοντικών επιπτώσεων που την αφορούν.

Πρέπει η πολιτική να περιλαμβάνει τη δέσμευση για συμμόρφωση με τη σχετική νομοθεσία και τους κανονισμούς, τις προδιαγραφές των γεωργικών προϊόντων και τις επιπρόσθετες απαιτήσεις που πιθανώς έχουν ήδη τεθεί.

Πρέπει ο Επιβλέπων-Γεωργικός Σύμβουλος της γεωργικής εκμετάλλευσης να συντάσσει ένα κείμενο εργασίας ως πολιτική, το οποίο αποφασίζεται από τη διοίκηση της εκμετάλλευσης, να την κοινοποιεί έγκαιρα στους παραγωγούς-μέλη της εκμετάλλευσης και να παρακολουθεί την εφαρμογή της.

Πρέπει το έντυπο της πολιτικής να περιγράφει τις καλλιέργειες στις οποίες θα εφαρμόζεται η Ολοκληρωμένη Διαχείριση, να υπογράφεται από τον Επικεφαλής της γεωργικής εκμετάλλευσης, να φέρει ημερομηνία έκδοσης και να είναι αναρτημένο σε ένα τουλάχιστον εμφανές σημείο της γεωργικής εκμετάλλευσης.

Πρέπει η διοίκηση της γεωργικής εκμετάλλευσης, στο πλαίσιο της Ολοκληρωμένης Διαχείρι-

σης, να κατευθύνει την πολιτική της ως προς τα παρακάτω κύρια σημεία:

1. Κάλυψη νομικών υποχρεώσεων που αφορούν στο περιβάλλον και στα παραγόμενα προϊόντα ως προς τον τρόπο παραγωγής, τις προδιαγραφές τους και τις επιπρόσθετες απαιτήσεις που πιθανώς έχουν ήδη τεθεί.
2. Πρόληψη της ρύπανσης και συνεχής βελτίωση των διαδικασιών που σχετίζονται με τη διαχείριση του περιβάλλοντος και την ποιότητα των γεωργικών προϊόντων.
3. Τήρηση των νομικών υποχρεώσεων στους τομείς του περιβαλλοντικού, κοινωνικο-ασφαλιστικού και εργατικού δικαίου και ειδικότερα αυτών που σχετίζονται με την απασχόληση της παιδικής εργασίας και την εξασφάλιση κατάλληλων συνθηκών εργασίας.

4.3 Προγραμματισμός

4.3.1 Περιβαλλοντικά θέματα

Πρέπει η γεωργική εκμετάλλευση να αναπτύξει και να διατηρεί διαδικασία για να εντοπίζει τα περιβαλλοντικά θέματα που την αφορούν και να ενημερώνεται από τις τοπικές, περιφερειακές αρχές, καθώς και από περιβαλλοντικούς και άλλους φορείς.

Πρέπει οι πληροφορίες για τα περιβαλλοντικά θέματα να τεκμηριώνονται και να ενημερώνονται συνεχώς.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Τα κυριότερα γενικά περιβαλλοντικά θέματα που σχετίζονται με την άσκηση της γεωργίας στην Ελλάδα καθώς και οι κύριες επιπτώσεις που είναι πιθανόν να παρατηρηθούν αναφέρονται στο Παράρτημα Α του προτύπου AGRO 2-2: Διαχείριση αγροτικού περιβάλλοντος-Ολοκληρωμένη Διαχείριση στη Γεωργική Παραγωγή – Μέρος 2: Απαιτήσεις για εφαρμογή στη φυτική παραγωγή.

4.3.2 Νομικές και άλλες απαιτήσεις

Πρέπει η γεωργική εκμετάλλευση να καθιερώσει και να διατηρεί διαδικασίες για τη συνεχή ενημέρωση σχετικά με τις νομικές απαιτήσεις και την αξιολόγηση και αποδοχή ή μη των διαφόρων απαιτήσεων των πελατών και λοιπών τρίτων.

Πρέπει να είναι διαθέσιμη, σε έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή, η σχετική με το παραγόμενο προϊόν και το τοπικό περιβάλλον νομοθεσία.

Πρέπει να γίνεται ειδική αναφορά στην ανάγκη ικανοποίησης των προδιαγραφών που: περιγράφουν τις λειτουργίες παραγωγής, έχουν σχέση με περιβαλλοντικά θέματα και περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα βελτίωσης.

4.3.3 Σκοποί και στόχοι

Πρέπει, στο πλαίσιο του προγραμματισμού για την υλοποίηση της πολιτικής, να καθοριστούν σκοποί και επιμέρους στόχοι, οι οποίοι να περιγράφονται με σαφήνεια, να είναι ρεαλιστικοί και να τεκμηριώνονται.

Πρέπει η αρχική επιλογή των σκοπών να γίνεται μετά από αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης της γεωργικής εκμετάλλευσης και των δραστηριοτήτων της και στη συνέχεια να γίνεται ιεράρχηση των προτεραιοτήτων για τον καθορισμό των επιμέρους στόχων.

4.3.4 Πρόγραμμα βελτίωσης

Πρέπει ο Επιβλέπων-Γεωργικός Σύμβουλος να συντάσσει και να διατηρεί πρόγραμμα βελτίωσης για την επίτευξη των σκοπών και των επιμέρους στόχων της γεωργικής εκμετάλλευσης. Ο χρονικός ορίζοντας επίτευξης ενός στόχου ορίζεται από μία (1) καλλιεργητική περίοδο έως τρεις (3) καλλιεργητικές περιόδους και εξαρτάται από την αναγκαιότητα και τις δυνατότητες ανταπόκρισης της γεωργικής εκμετάλλευσης στην υλοποίησή του. Το πρόγραμμα βελτίωσης δύναται να φέρει τη μορφή ενσωματωμένων απαιτήσεων στα σχέδια διαχείρισης.

Πρέπει ο Επιβλέπων-Γεωργικός Σύμβουλος να συντάσσει πρόγραμμα βελτίωσης για την επίτευξη των σκοπών και των επιμέρους στόχων κάθε καλλιεργητικής περιόδου.

Πρέπει το πρόγραμμα βελτίωσης να περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων:

- α) Καταμερισμό αρμοδιοτήτων για την επίτευξη των σκοπών και των στόχων.
- β) Τα μέσα (οικονομικά, ανθρώπινου δυναμικού, τεχνολογικά) για την επίτευξη των σκοπών και των στόχων.
- γ) Το χρονοδιάγραμμα που θα απαιτηθεί για την υλοποίησή τους.

Πρέπει να ληφθεί μέριμνα, σε περίπτωση νέων λειτουργιών (π.χ. νέες τεχνικές, νέες μέθοδοι ή υπηρεσίες) ή τυχόν αλλαγών στις υπάρχουσες λειτουργίες ή διαδικασίες, για την ενσωμάτωσή τους στο υφιστάμενο πρόγραμμα

βελτίωσης ή στην τροποποίηση ή αναθεώρηση αυτού, ώστε να ικανοποιούνται οι νέες ανάγκες.

4.4 Εφαρμογή προγράμματος βελτίωσης

4.4.1 Οργάνωση και Αρμοδιότητες

Πρέπει η γεωργική εκμετάλλευση να ορίζει τεκμηριωμένα τον Επιχειρηματία και τον Επιβλέποντα-Γεωργικό Σύμβουλο της για την εφαρμογή των απαιτήσεων της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης.

Πρέπει, ο Επιβλέπων-Γεωργικός Σύμβουλος να συμβάλλεται νόμιμα με τη γεωργική εκμετάλλευση μέσω ιδιωτικού συμφωνητικού/ σύμβασης όπου να προσδιορίζονται οι αρμοδιότητές του. Ο ρόλος του Επιβλέποντα-Γεωργικού Συμβούλου αφορά στη σύνταξη διαδικασιών, σχεδίων διαχείρισης, προγράμματος βελτίωσης και λοιπών εγγράφων που απαιτεί η εφαρμογή των προτύπων AGRO 2-1 και 2-2, στην τεκμηρίωσή του, στην εσωτερική Επιθεώρηση, στην κατάρτιση των παραγωγών και απασχολούμενων στη γεωργική εκμετάλλευση, στην παρακολούθηση και τήρηση των προδιαγεγραμμένων απαιτήσεων.

Πρέπει, η γεωργική εκμετάλλευση να απασχολεί έναν (1) τουλάχιστον Επιβλέποντα-Γεωργικό Σύμβουλο (ΓΣ ή ΦΠΓΣ) μέχρι:

- 200 παραγωγούς (ΓΣ) ή
- 400 παραγωγούς (ΦΠΓΣ με την ελάχιστη απαιτούμενη δυναμικότητα).

Πρέπει, η γεωργική εκμετάλλευση να καθορίζει με σαφήνεια το έργο και γενικότερα τις αρμοδιότητές κάθε Επιβλέποντα-Γεωργικού Συμβούλου (ΓΣ ή/και κάθε απασχολούμενου ΓΣ του ΦΠΓΣ) π.χ. περιοχές/παραγωγοί που εμπίπτουν στην επίβλεψη καθενός.

Τα παραπάνω όρια ισχύουν αθροιστικά για κάθε Επιβλέποντα-Γεωργικό Σύμβουλο (ΓΣ ή/και κάθε απασχολούμενου ΓΣ του ΦΠΓΣ) που δραστηριοποιείται τεκμηριωμένα στην Ολοκληρωμένη Διαχείριση σε περισσότερες της μίας γεωργικής εκμετάλλευσης (λαμβάνοντας υπόψη στην περίπτωση των ΦΠΓΣ, την ελάχιστη απαιτούμενη δυναμικότητα).

Πρέπει να υφίσταται οργανόγραμμα της γεωργικής εκμετάλλευσης ως προς την Ολοκλη-

ρωμένη Διαχείριση και να ορίζονται οι αρμοδιότητες των εμπλεκόμενων.

Πρέπει οι παραγωγοί που αποτελούν μέλη της γεωργικής εκμετάλλευσης να συμβάλλονται νόμιμα με τη γεωργική εκμετάλλευση (ιδιωτικά συμφωνητικά/συμβάσεις). Ειδικότερα στα παραπάνω ιδιωτικά συμφωνητικά/συμβάσεις πρέπει να περιλαμβάνονται τα παρακάτω στοιχεία:

- Όνομα και ΑΦΜ παραγωγού
- Δεσμεύσεις συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης σύμφωνα με τα πρότυπα AGRO 2-1 & 2-2.
- Κυρώσεις, οι οποίες μπορούν να εφαρμοστούν σε περίπτωση μη τήρησης των απαιτήσεων της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης ή άλλων εσωτερικών απαιτήσεων.

Πρέπει η ανάθεση εργασιών που αφορούν στην καλλιέργεια ή οποιουδήποτε χειρισμούς του προϊόντος για λογαριασμό της γεωργικής εκμετάλλευσης ή παραγωγών μελών της (π.χ. ανάθεση ψεκασμών, ανάθεση διαχείρισης της καλλιέργειας, ανάθεση καλλιεργητικών φροντίδων, αποθήκευσης κλπ), να τεκμηριώνεται μέσω σχετικής εξουσιοδότησης ή ιδιωτικού συμφωνητικού. Σε κάθε περίπτωση ανάθεσης εργασιών πρέπει να εξασφαλίζεται η συνεχής τήρηση των απαιτήσεων της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης σύμφωνα με τα πρότυπα AGRO 2-1 & 2-2.

Πρέπει η γεωργική εκμετάλλευση να ενημερώνει στην έναρξη κάθε καλλιεργητικής περιόδου και να τηρεί αναλυτικό κατάλογο των παραγωγών-μελών της, ο οποίος να περιλαμβάνει κατ' ελάχιστον τα κάτωθι στοιχεία: ονοματεπώνυμο, ΑΦΜ, κωδικός αγροτεμαχίου/κωδικός επίσημου χαρτογραφικού υπόβαθρου των αγροτεμαχίων (ΟΣΔΕ), αριθμός στρεμμάτων ανά αγροτεμάχιο, είδος καλλιέργειας, ποικιλία, περιοχή-ονομασία Δήμου και Περιφέρειας, συνολικά αγροτεμάχια και στρέμματα παραγωγού). Σε περίπτωση που δεν υπάρχει κωδικός Ο.Σ.Δ.Ε., τότε αναγράφεται ο κωδικός που έχει αποδοθεί σε κάθε αγροτεμάχιο στο πλαίσιο της εφαρμογής της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Ο προαναφερόμενος κατάλογος πρέπει να είναι σύμφωνος με το υπόδειγμα του Παραρτήματος Α του παρόντος προτύπου.

Πρέπει ο Επιβλέπων-Γεωργικός Σύμβουλος να έχει την αρμοδιότητα και την υπευθυνότητα για:

- α) Σύνταξη του προγράμματος βελτίωσης της γεωργικής εκμετάλλευσης (με όλα τα επιμέρους περιλαμβανόμενα Σχέδια Διαχείρισης).
- β) Τήρηση των εγγράφων που αφορούν στην εφαρμογή της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης.
- γ) Ενημέρωση του Επικεφαλής της γεωργικής εκμετάλλευσης για την καταλληλότητα και κυρίως για την αποτελεσματικότητα της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης, είτε ως ανασκόπηση είτε ως βάση για βελτίωση.

Πρέπει η διοίκηση της γεωργικής εκμετάλλευσης να εξασφαλίζει τους απαραίτητους πόρους για την εκτέλεση και τον έλεγχο της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης συμπεριλαμβανομένων, των τεχνολογικών και οικονομικών μέσων, καθώς και του εκπαιδευμένου και καταρτισμένου προσωπικού.

4.4.2 Κατάρτιση απασχολούμενων

Πρέπει η γεωργική εκμετάλλευση να εντοπίζει τις ανάγκες των απασχολούμενων στη γεωργική εκμετάλλευση για κατάρτιση/επιμόρφωση, οι οποίες θα ικανοποιούνται μέσω της σύνταξης και υλοποίησης ενός εκπαιδευτικού προγράμματος σε ετήσια βάση.

Πρέπει να τηρούνται αρχεία της εκπαίδευσης/κατάρτισης/επιμόρφωσης.

Πρέπει κάθε παραγωγός να έχει εκπαιδευτεί τουλάχιστον μία φορά ανά τριετία στα παρακάτω θέματα:

- α) Βασικές αρχές λειτουργίας της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης και υποχρεώσεις του παραγωγού σε σχέση με αυτό.
 - β) Ορθή εφαρμογή των καλλιεργητικών φροντίδων.
 - γ) Ορθή εφαρμογή φυτοπροστασίας, θρέψης – λίπανσης και άρδευσης της καλλιέργειας.
 - δ) Ασφαλής χρήση και φύλαξη των φυτοπροστατευτικών προϊόντων και των λιπασμάτων.
 - ε) Διαδικασία ιχνηλασιμότητας, κανόνες συγχομιδής, βασικοί κανόνες υγιεινής και ασφάλειας κατά τον χειρισμό των προϊόντων.
- στ) Ασφαλής χρήση γεωργικού εξοπλισμού.
- ζ) Υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων στη γεωργική εκμετάλλευση και τήρηση των απαιτήσεων της νομοθεσίας σχετικά με την απαγόρευση παιδικής εργασίας και την τήρηση κατάλληλων συνθηκών εργασίας.

4.4.3 Επικοινωνία

Πρέπει η γεωργική εκμετάλλευση να καθιερώσει και να διατηρεί διαδικασίες για την εσωτερική επικοινωνία μεταξύ όλων των εργαζομένων της γεωργικής εκμετάλλευσης, αλλά και την τεκμηρίωση σχετικής επικοινωνίας με εξωτερικά ενδιαφερόμενα μέρη (πελάτες, αρμόδιες αρχές, φορέα πιστοποίησης, «ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΓΕΩΡΓΙΚΟ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ-ΔΗΜΗΤΡΑ» ή άλλα ενδιαφερόμενα μέρη), καθώς και την ανταπόκριση σ' αυτή.

4.4.4 Τεκμηρίωση

Πρέπει να τηρούνται στοιχεία σε έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή που να περιγράφουν τα σημαντικότερα σημεία της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης και να καθοδηγούν στην παρακολούθηση (μέσω εγγράφων) της λειτουργίας της γεωργικής εκμετάλλευσης.

Πρέπει να περιγράφονται σαφώς ο τρόπος σύνδεσης-σχέσης μεταξύ των διαφόρων κύριων στοιχείων της γεωργικής εκμετάλλευσης, αλλά και η διαδικασία και ο χώρος ανεύρεσής τους.

Πρέπει η γεωργική εκμετάλλευση να καθιερώσει και να διατηρεί:

- α) Εγχειρίδιο Ολοκληρωμένης Διαχείρισης το οποίο να περιλαμβάνει συνοπτική περιγραφή της γεωργικής εκμετάλλευσης και της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης με αναφορές στις Διαδικασίες και στα Σχέδια Διαχείρισης που περιλαμβάνονται.
- β) Τις Διαδικασίες που απαιτούνται για την εφαρμογή της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης.
- γ) Τα Σχέδια Διαχείρισης που απαιτούνται για την εφαρμογή της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης.
- δ) Τις οδηγίες και λοιπά έγγραφα που κρίνονται αναγκαία για την εφαρμογή της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης.

Τα παραπάνω έγγραφα και αρχεία τηρούνται σε έντυπη ή σε ηλεκτρονική μορφή.

4.4.5 Καθεστώς χειρισμού εγγράφων

Πρέπει η γεωργική εκμετάλλευση να καθιερώσει και να διατηρεί διαδικασία για τη σύνταξη και τον έλεγχο όλων των Σχεδίων Διαχείρισης, των Διαδικασιών, των λοιπών εγγράφων και

δεδομένων που σχετίζονται με τις απαιτήσεις της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης.

Πρέπει η γεωργική εκμετάλλευση να εξασφαλίσει ότι:

- α) τα έγγραφα αυτά μπορεί να εντοπίζονται εύκολα και αμέσως όταν ζητηθούν
- β) τα έγγραφα ανασκοπούνται περιοδικά, αναθεωρούνται με νέα έκδοση κάθε φορά που κρίνεται αναγκαίο λόγω αλλαγών στο νομικό καθεστώς, στις απαιτήσεις των συμβάσεων, στις τεχνολογικές εξελίξεις ή σε οποιαδήποτε άλλη αιτία.
- γ) οι τρέχουσες εκδόσεις των εγγράφων τηρούνται από τη γεωργική εκμετάλλευση και είναι διαθέσιμες για κάθε έλεγχο
- δ) Όλα τα έγγραφα είναι ευανάγνωστα, φέρουν ημερομηνία και όνομα του συντάκτη τους και του εγκρίνοντος και μπορούν να εντοπιστούν.

Πρέπει να τηρείται επικαιροποιημένος κατάλογος εγγράφων που αφορούν στην Ολοκληρωμένη Διαχείριση.

4.4.6 Αρχές λειτουργίας γεωργικής εκμετάλλευσης

Πρέπει η γεωργική εκμετάλλευση να εξασφαλίσει ότι:

- α) Τα Σχέδια Διαχείρισης περιλαμβάνουν τεκμηριωμένες διαδικασίες λειτουργίας, οι οποίες συμβάλλουν στην επανόρθωση καταστάσεων (από αυθαίρετη ενέργεια) που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε αποκλίσεις από την πολιτική, τους σκοπούς και τους στόχους.
- β) Οι Διαδικασίες περιλαμβάνουν και κριτήρια ορθής λειτουργίας για κάθε μία από τις δραστηριότητες της εκμετάλλευσης, οι οποίες μπορούν να επηρεάσουν το περιβάλλον ή την ποιότητα των γεωργικών προϊόντων.
- γ) Τηρούνται Διαδικασίες αξιολόγησης της καταλληλότητας των εισροών και των υπηρεσιών τρίτων της γεωργικής εκμετάλλευσης.
- δ) Κοινοποιούνται οι προαναφερθείσες Διαδικασίες και οι σχετικές απαιτήσεις στους προμηθευτές και τους υπεργολάβους.
- ε) Διενεργούνται οι απαραίτητοι τελικοί έλεγχοι και οι δοκιμές των παραγόμενων γεωργικών προϊόντων, ώστε να αποδεικνύεται η συμμόρφωσή τους με τις προδιαγεγραμμένες απαιτήσεις.

Πρέπει τα κριτήρια ορθής λειτουργίας να περιλαμβάνουν τουλάχιστον τα παρακάτω:

- α) Η είσοδος νέου μέλους (παραγωγού) ή η ένταξη νέων αγροτεμαχίων στην Ολοκληρωμένη Διαχείριση πρέπει να πραγματοποιείται μόνο στην αρχή της εκάστοτε καλλιεργητικής περιόδου.
- β) Η γεωργική εκμετάλλευση πρέπει να τηρεί Διαδικασία για την αξιολόγηση των κύριων προμηθευτών της (π.χ. προμηθευτές πολλαπλασιαστικού υλικού, φυτοπροστατευτικών προϊόντων, λιπασμάτων, εργαστήρια, συνεργεία συντήρησης και επισκευής γεωργικών μηχανημάτων).
- γ) Η Ολοκληρωμένη Διαχείριση εφαρμόζεται στο σύνολο των αγροτεμαχίων κάθε παραγωγού, για τις καλλιέργειες που περιλαμβάνονται στην πολιτική της γεωργικής εκμετάλλευσης.

Πρέπει να υπάρχει τεκμηριωμένη διαδικασία παραπόνων πελατών που να διασφαλίζει την επαρκή καταγραφή, την ανασκόπηση και τον χειρισμό των παραπόνων πελατών μέσω αρχείου διορθωτικών ενεργειών.

Πρέπει να υπάρχει συγκεκριμένη και άμεσα διαθέσιμη φόρμα καταγραφής παραπόνων πελατών.

4.4.7 Πρόληψη και αντιμετώπιση κρίσεων

Πρέπει η γεωργική εκμετάλλευση να διατηρεί διαδικασίες στο Σχέδιο Διαχείρισης Κρίσης για τον εντοπισμό, την πρόληψη και το χειρισμό ατυχημάτων, που είναι δυνατόν να συμβούν κατά την λειτουργία της, καθώς και έκτακτων καταστάσεων, που μπορεί να προκληθούν από βιοτικούς (π.χ. επιφυτίες) ή αβιοτικούς παράγοντες (π.χ. καταστρεπτικά καιρικά φαινόμενα, πυρκαγιά, εκτεταμένη ρύπανση κ.λπ.).

Πρέπει να προβλέπεται στη διαδικασία πρόληψης και αντιμετώπισης κρίσεων ο τρόπος δράσης για την πρόληψη ατυχημάτων ή έκτακτων καταστάσεων και κυρίως για την εξουδετέρωση της επίπτωσης που θα μπορούσαν να έχουν στο περιβάλλον ή στην ποιότητα των προϊόντων.

Πρέπει η διαδικασία πρόληψης και αντιμετώπισης κρίσεων κατ' ελάχιστον να περιλαμβάνει:

- α) Μέτρα αντιμετώπισης έκτακτων περιστατικών (βιοτικοί και αβιοτικοί παράγοντες, ατυ-

χήματα, πυρκαγιά, ασφάλεια χώρου εργασίας, αστοχία σε θέματα ποιότητας προϊόντος).

β) Κανόνες ασφάλειας και ορθής χρήσης ΦΠΠ.

γ) Κανόνες υγιεινής εργαζομένων.

Συνιστάται, οποτεδήποτε είναι πρακτικά εφαρμόσιμο, να γίνονται περιοδικώς ασκήσεις ετοιμότητας.

4.4.8 Ιχνηλασιμότητα προϊόντων

Πρέπει η γεωργική εκμετάλλευση να διατηρεί τεκμηριωμένες διαδικασίες για τον εντοπισμό της προέλευσης ενός προϊόντος από τον τόπο παραγωγής μέχρι την παράδοσή του στον πελάτη. Ο βαθμός λεπτομέρειας της ιχνηλασιμότητας μπορεί να καθορίζεται σύμφωνα με τις απαιτήσεις της εκμετάλλευσης και κυρίως σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία και τις απαιτήσεις που προκύπτουν από τις συναφθείσες συμβάσεις με τους πελάτες.

Πρέπει η διαδικασία ιχνηλασιμότητας να καλύπτει τουλάχιστον τα παρακάτω:

- α) τα αγροτεμάχια κάθε παραγωγού που είναι ενταγμένοι στην Ολοκληρωμένη Διαχείριση πρέπει να φέρουν κωδικοποίηση, η οποία να είναι μοναδική για κάθε ένα παραγωγό και για κάθε αγροτεμάχιό του. Σε περίπτωση επιδοτούμενων καλλιεργειών είναι υποχρεωτική η χρήση του μοναδικού κωδικού αγροτεμαχίου που δηλώνεται στο Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου – ΟΣΔΕ (13ψήφιος αριθμός).

- β) Σε περίπτωση που η Ολοκληρωμένη Διαχείριση δεν εφαρμόζεται στο σύνολο των παραγωγών-μελών της γεωργικής εκμετάλλευσης σε κάθε καλλιέργεια, τότε η διαδικασία ιχνηλασιμότητας πρέπει να διασφαλίζει το ξεχωριστό χειρισμό «συμβατικών» και προϊόντων «ολοκληρωμένης διαχείρισης» από το αγροτεμάχιο μέχρι την παράδοση στον πελάτη.

- γ) Ο βαθμός λεπτομέρειας της ιχνηλασιμότητας πρέπει να ικανοποιεί τουλάχιστον τις παρακάτω βασικές απαιτήσεις:

- Πρέπει να τηρείται ιχνηλασιμότητα σε επίπεδο αγροτεμαχίου μέχρι το στάδιο της συγκομιδής.
- Πρέπει να τηρείται ιχνηλασιμότητα σε επίπεδο παραγωγού κατά την παράδοση των συγκομισθέντων προϊόντων.

δ) Για αποφυγή νοθείας των προϊόντων που προέρχονται από την εφαρμογή της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης με άλλα συμβατικής παραγωγής, πρέπει να πραγματοποιείται και να καταγράφεται προεκτίμηση των ποσοτήτων των προϊόντων που θα παραχθούν ανά αγροτεμάχιο με ποσοστό απόκλισης από τη συγκομισθείσα ποσότητα έως $\pm 20\%$. Οι ποσότητες που περιγράφονται στην προεκτίμηση αυτή πρέπει να ελέγχονται κατά τη διαδικασία της συγκομιδής, να τεκμηριώνονται οι τυχόν αποκλίσεις και να αξιολογείται η αποδοχή ή μη των προϊόντων που υπερβαίνουν τα αποδεκτά ποσοστά. Αδικοιολόγητη υπέρβαση των αποδεκτών ποσοστών απόκλισης από την προεκτιμώμενη ποσότητα συνεπάγεται χειρισμούς μη συμμόρφωσης του παραγωγού και των προϊόντων του.

Πρέπει η γεωργική εκμετάλλευση να τηρεί ισοζύγιο των προϊόντων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης που αφορά, για κάθε είδος καλλιέργειας, ποικιλίας (όπου απαιτείται ή κρίνεται αναγκαίο από τη γεωργική εκμετάλλευση σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία και τις ανάγκες της αγοράς), τις ποσότητες προεκτίμησης, συγκομιδής, αποθήκευσης, πώλησης, καθώς και τους αποδέκτες και τον προορισμό των εξερχόμενων ποσοτήτων.

Συνιστάται, για τη διευκόλυνση της ιχνηλασιμότητας, η εφαρμογή της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης στο σύνολο των καλλιεργειών του ίδιου είδους της γεωργικής εκμετάλλευσης.

Πρέπει κατά τη διακίνηση των παραγόμενων προϊόντων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης, αυτά να συνοδεύονται από τα καθορισμένα από την εθνική νομοθεσία συνοδευτικά έγγραφα (παραστατικά στοιχεία εμπορίας και διακίνησης π.χ. τιμολόγια, δελτία αποστολής), στα οποία πλέον των άλλων αναγράφεται υποχρεωτικά και η ένδειξη «Ολοκληρωμένη Διαχείριση».

Πρέπει στο λογιστικό σύστημα της γεωργικής εκμετάλλευσης τα προϊόντα Ολοκληρωμένης Διαχείρισης να διακρίνονται έναντι των άλλων βάσει του κωδικού αριθμού και της περιγραφής τους, η οποία περιλαμβάνει υποχρεωτικά την ένδειξη «Ολοκληρωμένη Διαχείριση».

4.5 Έλεγχος, διορθωτικές και προληπτικές ενέργειες

4.5.1 Παρακολούθηση και μετρήσεις

Πρέπει η γεωργική εκμετάλλευση να διατηρεί τεκμηριωμένες διαδικασίες για τη μέτρηση/εκτίμηση ή παρακολούθηση των λειτουργιών της, ιδιαίτερα αυτών που έχουν μετρήσιμες σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον ή στα παραγόμενα προϊόντα, έτσι ώστε να μπορεί να τεκμηριωθεί η βελτίωση των επιδόσεων της και του βαθμού συμμόρφωσης προς τους σκοπούς και τους στόχους της, τη σχετική νομοθεσία, τις προδιαγραφές των προϊόντων και τους λοιπούς κανονισμούς.

Πρέπει η διαδικασία για τη μέτρηση/εκτίμηση ή παρακολούθηση των λειτουργιών της γεωργικής εκμετάλλευσης να πληροί τουλάχιστον τα παρακάτω:

- α) Ο Επιβλέπων-Γεωργικός Σύμβουλος πρέπει να συντάσσει ετήσιο πρόγραμμα μέτρησης/εκτίμησης ή παρακολούθησης των σημαντικών λειτουργιών της γεωργικής εκμετάλλευσης που να περιλαμβάνει το είδος αυτών, την πιθανή χρονική περίοδο που θα πραγματοποιηθούν και τον τρόπο ελέγχου αυτών.
- β) Το πρόγραμμα μετρήσεων/εκτίμησης ή παρακολούθησης πρέπει να περιλαμβάνει στοιχεία τουλάχιστον για τα παρακάτω:
 - Βασικές καλλιεργητικές πρακτικές.
 - Εισροές (πολλαπλασιαστικό υλικό, φυτοπροστατευτικά προϊόντα και λιπάσματα).
 - Μετρήσεις καταλληλότητας τελικού προϊόντος (αναλύσεις φυτοπροστατευτικών προϊόντων), μετρήσεις εδάφους και φυλλοδιαγνωστικής.
 - Τις εκάστοτε απαιτήσεις των σκοπών και στόχων καθώς και του προγράμματος βελτίωσης.
 - Την τήρηση των νομικών υποχρεώσεων που σχετίζονται με την απαγόρευση της παιδικής εργασίας και την εξασφάλιση κατάλληλων συνθηκών εργασίας.
 - Την περιοδική αξιολόγηση της συμμόρφωσής της με τη σχετική νομοθεσία, τις προδιαγραφές των προϊόντων και τους λοιπούς Κανονισμούς.

4.5.2 Χειρισμός Μη Συμμορφώσεων – Διορθωτικές και προληπτικές ενέργειες

Πρέπει η γεωργική εκμετάλλευση να διατηρεί τεκμηριωμένη διαδικασία διερεύνησης, εντοπισμού και αξιολόγησης μη συμμορφώσεων που μπορεί να προκύψουν από εσωτερικούς ελέγχους/επιθεωρήσεις ή εξωτερικές επιθεωρήσεις, παράπονα πελατών ή αστοχίες (π.χ ανίχνευση υπολειμμάτων φυτοπροστατευτικών προϊόντων άνω των MRL's ή μη εγκεκριμένων φυτοπροστατευτικών προϊόντων).

Πρέπει η γεωργική εκμετάλλευση να μεριμνά για την εξουδετέρωση κάθε αρνητικής επίπτωσης που προκλήθηκε από τη μη συμμόρφωση, καθώς και για την υλοποίηση κατάλληλων διορθωτικών ενεργειών και την πρόληψη μελλοντικών μη συμμορφώσεων.

Πρέπει να ορίζεται χρονοδιάγραμμα υλοποίησης των διορθωτικών ενεργειών, καθώς και να καθορίζονται οι υπευθυνότητες υλοποίησης και επαλήθευσής τους.

Πρέπει η γεωργική εκμετάλλευση να διατηρεί διαδικασία κυρώσεων για τους συμμετέχοντες παραγωγούς στην Ολοκληρωμένη Διαχείριση (κατ' εφαρμογή των σχετικών αναφορών στα ιδιωτικά συμφωνητικά/συμβάσεις με τους παραγωγούς, παράγραφος 4.4.1 παρόντος προτύπου).

Πρέπει να εφαρμόζονται και να καταγράφονται οι μεταβολές των τεκμηριωμένων διαδικασιών που απορρέουν από τις προληπτικές και τις διορθωτικές ενέργειες.

Πρέπει, στην περίπτωση τελικού προϊόντος που δεν συμμορφώνεται με τις νομικές απαιτήσεις, να έχουν καθιερωθεί τεκμηριωμένες διαδικασίες που θα εγγυώνται τη μη χρήση αυτού ως προϊόν Ολοκληρωμένης Διαχείρισης και την περαιτέρω διαχείρισή του.

Πρέπει να υπάρχει διαδικασία απόσυρσης μη συμμορφούμενου τελικού προϊόντος, η οποία να καθορίζει:

- τις αρμοδιότητες για τη λήψη αποφάσεων απόσυρσης
- τον τρόπο ενημέρωσης των πελατών και του Φορέα Πιστοποίησης
- το χειρισμό των αποσυρόμενων προϊόντων.

Πρέπει η γεωργική εκμετάλλευση να διαθέτει μηχανισμούς για την έγκαιρη ενημέρωση του Φορέα Πιστοποίησης και των πελατών της σε περίπτωση ανίχνευσης υπολειμμάτων φυτοπροστατευτικών προϊόντων άνω των MRL's ή μη εγκεκριμένων φυτοπροστατευτικών προϊόντων σε προϊόντα Ολοκληρωμένης Διαχείρισης ή «διαγραφής» παραγωγών / εκτάσεων της από το πεδίο εφαρμογής της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης.

Πρέπει να διατηρούνται αρχεία για όλες τις κυρώσεις συμπεριλαμβανόμενης της τεκμηρίωσης κατάλληλου χειρισμού τους και αντίστοιχων διορθωτικών ενεργειών.

4.5.3 Καταγραφές – αρχεία

Πρέπει η γεωργική εκμετάλλευση να τηρεί διαδικασία, η οποία θα αναθεωρείται όποτε κρίνεται απαραίτητο, για την καλή διατήρηση όλων των εγγράφων και των άλλων δεδομένων που κατά τον έλεγχο αποδεικνύουν την καλή λειτουργία και τη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις των προτύπων AGRO 2-1 και 2-2.

Πρέπει η διαδικασία καταγραφών-αρχείων να περιγράφει σαφώς τη μορφή και το είδος των αρχείων που διατηρούνται στο αρχείο των παραγωγών-μελών της γεωργικής εκμετάλλευσης, καθώς και το ποια από αυτά είναι στο αρχείο του Επικεφαλής και ποια στο αρχείο του Επιβλέποντα-Γεωργικού Συμβούλου.

Πρέπει όλα τα αρχεία να τηρούνται για τρία (3) τουλάχιστον έτη.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Στα έγγραφα αυτά περιλαμβάνονται και τα εξής:

Η αλληλογραφία με τις αρχές, τα νομικά έγγραφα, τα τοπογραφικά σκαριφήματα, οι ισχύουσες εκδόσεις των Διαδικασιών και των Σχεδίων Διαχείρισης, οι προδιαγραφές των γεωργικών προϊόντων, η αλληλογραφία και οι συμβάσεις με τους αγοραστές, οι καταγραφές των μετρήσεων που έχουν γίνει, οι ρυθμίσεις του εξοπλισμού, τα δελτία των γεωργικών προειδοποιήσεων, κάθε άλλο έγγραφο ή καταγραφή που σχετίζεται με τη λειτουργία και τις δραστηριότητες της γεωργικής εκμετάλλευσης.

Πρέπει η γεωργική εκμετάλλευση να ενημερώνει τη σχετική βάση δεδομένων του ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ με στοιχεία που αφορούν κάθε καλλιέργεια στην οποία εφαρμόζεται η Ολοκληρωμένη Διαχείριση, σύμφωνα με όσα προβλέπονται στο πλαίσιο λειτουργίας της βάσης αυτής.

4.5.4 Εσωτερική Επιθεώρηση

Πρέπει η γεωργική εκμετάλλευση να διατηρεί διαδικασία περιοδικής επιθεώρησης, προκειμένου να προσδιορίζεται ο βαθμός υιοθέτησης και τήρησης της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης, σύμφωνα πάντοτε με τις απαιτήσεις των προτύπων AGRO 2-1 και AGRO 2-2 και ειδικότερα του προγράμματος βελτίωσης της γεωργικής εκμετάλλευσης.

Πρέπει ο Επιβλέπων-Γεωργικός Σύμβουλος να παρέχει πληροφορίες για τα ευρήματα των επιθεωρήσεων στη διοίκηση της γεωργικής εκμετάλλευσης.

Πρέπει τα αποτελέσματα των επιθεωρήσεων να καταγράφονται και τηρούνται σε αρχεία.

Πρέπει, όπου απαιτείται βοήθεια από εξωτερικούς επιθεωρητές ή εμπειρογνώμονες, να προσδιορίζεται σαφώς το έργο τους.

Πρέπει, ο Εσωτερικός Επιθεωρητής να είναι ανεξάρτητος του επιθεωρούμενου πεδίου.

Πρέπει η επιθεώρηση να περιλαμβάνει:

- α) Έλεγχο συμμόρφωσης του γραπτού συστήματος διαχείρισης (απαιτήσεις AGRO 2-1 και 2-2).
- β) Ετήσιο έλεγχο όλων των συμμετεχόντων παραγωγών και της παραγωγικής διαδικασίας (απαιτήσεις AGRO 2-2).
- γ) Τουλάχιστον μία (1) συνολική επιθεώρηση της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης ετησίως.

4.6 Ανασκόπηση από τη διοίκηση

Πρέπει η διοίκηση της γεωργικής εκμετάλλευσης να ανασκοπεί όλες τις διαδικασίες και τα σχέδια διαχείρισης της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης, κατά διαστήματα που έχει η ίδια προκαθορίσει, για να βεβαιώνεται ότι συνεχίζουν να είναι τα κατάλληλα για τη γεωργική εκμετάλλευση και ότι είναι αποδοτικά και αποτελεσματικά.

Πρέπει η διαδικασία της ανασκόπησης να προβλέπει τη συλλογή όλων των απαραίτητων πληροφοριών που καθιστά δυνατή την αξιολόγηση.

Πρέπει η ανασκόπηση να εξετάζει την πιθανή ανάγκη για αλλαγή της πολιτικής και των σκοπών και των στόχων της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης, λαμβάνοντας υπόψη τα ευρήματα προηγούμενων επιθεωρήσεων, τη δέσμευση για συνεχή βελτίωση και τυχόν άλλες μεταβολές.

Πρέπει η ανασκόπηση να περιλαμβάνει τεκμηριωμένα υπό μορφή έκθεσης τουλάχιστον τα παρακάτω:

- α) αποτελέσματα των σημαντικότερων μετρήσεων που αφορούν στην υλοποίηση των σκοπών και των στόχων και κατ' ελάχιστον να εξετάζονται τα ακόλουθα: στοιχεία που αφορούν στην ποιότητα των προϊόντων, αναλύσεις εδάφους, αναλύσεις ανίχνευσης υπολειμμάτων φυτοπροστατευτικών προϊόντων στα προϊόντα κ.λ.π.)
- β) αποτελέσματα εσωτερικών επιθεωρήσεων
- γ) πίνακα μη συμμορφώσεων, διορθωτικών και προληπτικών ενεργειών
- δ) υλοποίηση ή μη των καθορισμένων σκοπών και στόχων και σχετική τεκμηρίωση
- ε) προγραμματισμό επόμενου έτους ή περιόδου.

Πρέπει να γίνεται τουλάχιστον μία (1) ανασκόπηση της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης ετησίως.

Πρέπει η ανασκόπηση να τεκμηριώνεται.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

Υπόδειγμα καταλόγου παραγωγών-μελών της γεωργικής εκμετάλλευσης

Επωνυμία Γεωργικής Εκμετάλλευσης: «.....»

- Αριθμός Πιστοποιητικού/Έκδοση:
- Ημερομηνία έκδοσης και λήξης:
- Σελίδες παραρτήματος:
- Συνολικός Αριθμός παραγωγών:
- Συνολικός αριθμός αγροτεμαχίων:
- Συνολικός αριθμός στρεμμάτων:

α/ α	ΕΠΩΝΥΜΟ ΠΑΡΑΓΩΓΟΥ	ΟΝΟΜΑ ΠΑΡΑΓΩΓΟΥ	Α.Φ.Μ. ΠΑΡΑΓΩΓΟΥ	ΚΩΔΙΚΟΣ ΑΓΡΟΤΕΜΑΧΙΟΥ / Ο.Σ.Δ.Ε.	ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΤΡΕΜΜΑΤΩΝ ΑΝΑ ΑΓΡΟΤΕΜΑΧΙΟ	ΕΙΔΟΣ ΚΑΛΛΙΕΡ ΓΕΙΑΣ	ΠΟΙΚΙΛΙΑ	ΠΕΡΙΟΧΗ (ονομασία Δήμου)	ΠΕΡΙΟΧΗ (ονομασία Περιφέρειας)	ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΑΓΡΟΤΕΜΑΧΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΟΥ	ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΣΤΡΕΜΜΑΤΑ ΠΑΡΑΓΩΓΟΥ

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Τα ανωτέρω στοιχεία συμπληρώνονται και τηρούνται κατ' εφαρμογή των απαιτήσεων της ισχύουσας νομοθεσίας για την προστασία των προσωπικών δεδομένων.